

2

Sîstema Piştevaniyê ji bo Astengdaran

Agahiyên ji bo penaberên Astengdar û
xizmên wan ji projeya Empowerment
Now û Koma NOW! Nicht Ohne das Wir

Li Almaniyayê kîjan mafên min hene?

Gelek penaberên Astengdar û xizmên wan dema digihêjin Almaniyayê rastî zehmetiyeke mezin tên: Çawa piştgirî û alîkariyê distînin? Gelek pirsên wan li ser sîstema alîkariyê li Almaniyayê hene. Ew jî dixwazin bizanin ka mafên wan ji bo piştewanî û alîkarîyê çi ne. Lê gelek caran ew nikarin ti agahiyek li ser vê yekê bi zimanê xwe bibînin.

Ji ber vê yekê niha şeş broşurên xwedî agahî bi neh zimanan hene. Em ê we li ser mafên we yê piştgirî û alîkariyê cûrbecûr agahdar bikin. Û em bersivê pirsên li ser sîstema alîkariyê ya li Almaniyayê didin. “Dema ku ez hatim Almaniyayê min dixwest kîjan agahiyê bi dest bixim?” Dema ku me agahî dinivîsand ev pirs ji bo me girîng bû.

Tu ne bi tenê yî!

Li Almaniyayê gelek navendên şewirmendiyê hene. Tu dikarî li vir şîretan bistîni. Her dem piştgirî bistîne!

Çima ez biçim navendê şewirmendiyê?

Navendên şewirmendiyê dê di serlêdana te ya ji bo xizmetên piştewaniyê û di dema redkirina serlêdana te de alîkariya te bikin. Piştî şewrekê tu ê hewcedarî û derfetên xwe baştir fêmkirî û xizmetên piştewaniyê yê rast bistîni.

Navendên şewirmendiyê

[Şîreta Hevpişka Serbixwe ya Pêvek \(Ergänzende unabhängige Teilhabeberatung, EUTB\)](#)

[Navendên Şewirmendiya Koçberiyê yê Komeleyên Refahê](#)

Di pirsên te yê li ser lîstîna tenduristî, rehabîlîtasyonê û bijîjkî û lîstîna de, [Şewirmendiya Nexweşên Serbixwe li Almanya \(Unabhängige Patientenberatung Deutschland, UPD\)](#) ji te re bibe alîkar.

Her wiha tu dikarî bi komeleyên astengdariyê, bi Nivîsgeha refaha civakî (Sozialamt), bi Dezgeha karê (Agentur für Arbeit) an jî bi Nivîsgeha entegrasyonê (Integrationsamt) ra bikevî têkiliyê. Gelek caran ew pir nêzî te ne.

Li gelek eyaletên federal hîn bêhtir xizmetên şewirmendiyê hene. Ya herî baş ew e ku tu agahdarî li cihê rûniştinê xwe bistîni.

Sîstema Piştevaniyê ji bo Astengdaran

Li Almanyayê kesên astengdar dikarin li ser sîstema alîkariyê hesab bikin. Penaberên astengdar û xizmên wan jî dema tîna Almanyayê ji dewletê alîkariyê distînin. Hûn dikarin berê xwe bidene sîstema wî ya alîkarîyê û alîkarîyê bistînin.

Sîstema alîkariyê ji xizmetguzarî, hêsankarî û feydeyan pêk tê. Ew piştgirî dide kesên astengdar ên ji her temenê û di rewşên pir cûda de ku bi qasî ku gengaz dibe jiyaneke xweser bi rê ve bibin. Sîstema piştvanîyê derfetê dide mirovên astengdar ku beşdarî hemû qadên jiyaneke bibin.

Pergala piştgirîyê çî xizmetên piştvanîyê pêşkêşî astengdaran dike? Çawa ew ji alîkariyên civakî cuda ne? Amûrên alîkarî çî ne, derman çî ne? Çawa tu dikarî astengdariya xwe bidî naskirin? Û tîpên li ser nasnameya teya astengdariyê tîna çî wateyê? Di vê broşurê de tu bersiva van pirsan bibîn.

Sîstema Alîkariyê çî piştgirî dide min?

Li Almanyayê ji bo beşdarbûnê feyde hene. Herweha, sûdên civakî jî hene, wek alîkarîya civakî (Sozialhilfe). Her du jî di wê de cuda ne: ku xizmetên xwedî armancên cuda û komên hedefên cuda ne.

Xizmetên tevlêbûnê çî ne?

Ew rê didin kesên astengdar ku beşdarî jiyana civakî bibin. Bi xizmetan re, kesên astengdar bi kesên bê asteng re wekhev têne teamilkirin, ev tê wê wateyê ku ew dikarin mîna mirovên bê asteng beşdarî her tiştî bibin. Ji vê re tevlêbûn tê gotin.

Xizmetên tevlêbûnê wek mînak alîkariya giştî, alîkarî bi alavan, xwexuyandina apartmanê û rehabilitasyonê bijîjkî dihewîne.

Xizmetên Civakî çî ne?

Wek mînak alîkariya civakî, alîkariya xanî an jî alîkariya zarokan. Her kes dikare serlêdana alîkariyên civakî pêşkêş bike, kesên ne astengdar jî di nav de. Lê belê, divê hûn şert û mercên pêşîn pêk bînin. Kesên ku pere û malên wan pir hindik in, alîkariyên civakî distînin. Lê alîkariyên civakî jî hene ku ji dahatê serbixwe ne. Wek mînak, hemû malbat cuda ji dahatê, alîkariya zarokan distînin.

Xizmetên tevlêbûnê û alîkariyên civakî yek armanc hene: piştgirîkirina mirovan û baştirkirina kalîteya jiyana wan.

Xizmetên tevlêbûnê ji bo çî ne?

Wekî din , ji bo rehabilitasyonê û tevlêbûnê. Kesên astengdar divê alîkarî û xizmetên alîkariya ku ji wan re hewce ye, bistînin.

Û Alîkariya Entegrasyonê (Eingliederungshilfe) çi ye?

Xizmetên tevlêbûnê beşek ji alîkariya entegrasyonê ne. Alîkariya entegrasyonê ji bo kesên astengdar rêzîknameyek qanûnî ye ku di Pirtûka IX ya Qanûna Ewlekariya Civakî de heye. Ev ji komên performansê pêk tê. Wekî mînak:

Rehabîlîtasyona bijîşkî

Wekî mînak, dermankirinên bijîşkî, psîkoterapî, fîzyoterapî, terapiya pîşeyî, peydakirina amûrên alîkar

Tevlêbûna jiyana xebatê

Wekî mînak, rehabîlîtasyona pîşeyî, sererastkirina cîhê kar, alîkariyên teknîkî

Tevlêbûna perwerdehiyê

Wekî mînak, piştgiriya dibistanê, alîkariyên teknîkî, perwerdehiya bêtir

Tevlêbûna civakî

Wekî mînak, karûbarên arîkariyê, alîkariyên tevgerê, sererastkirina cîhê jiyane

Gelo mafê min heye ku alîkariya entegrasyonê bistînim?

Ev bi rewşa rûniştina te ve girêdayî ye. Hin kes xwediyê destûra rûniştinê ne, ango ew wekî penaber têne naskirin, mafê penaberiyê an jî mafê parastina pêvek heye. Ev tê wê wateyê ku mafê wan heye ku alîkariya entegrasyonê werbigirin.

Kesên ku destûra rûniştinê li gorî xala 24 ya Qanûna Niştecîhbûnê heye, her weha mafê wan heye ku alîkariya entegrasyonê bistînin.

Heke tu serlêdana penaberiyê pêşkêş bikî an jî destûra mayîna Duldung ya te hebe û ji 36 mehan kêmtir e ku li Almanyayê dimînî, bi awayekî otomatîk mafê te yê alîkariya entegrasyonê nîne. Lê carinan tu dikarî li gorî Qanûna Alîkariyên Penaberan alîkariyên entegrasyonê bistîni: **Xizmetên bijartî**. Nivîsgeh karûbarên alîkariya entegrasyonê li gorî biryara xwe dipejirîne, heke

- ew ji hêla bijîjkî ve hewce ne an jî beşdarî dabînkirina tenduristiyê dibin,
- Divê hewcedariyên taybet ên zarokan bîn bicihanîn.

Piştî 36 mehan, penaxwaz û kesên ku destûra mayîna Duldung hene, mafê alîkariya entegrasyonê distînin. Lê ev hîn jî xizmetên bijartî ne. Pêdivî ye ku ew ji hêla daîreya karûbarên civakî ve bêne pejirandin.

Wateya „Xizmetên bijartî“ çî ne?

Mafê qanûniya kesekê nîne ku vê xizmetê bistîne. Di şûna wê de, rayedar biryar dide ka ev xizmet were dayîn an na. Ew Xizmeta bijartî ye. Divê tu bi awayekî çalak daxwaza xizmeta bijartî bikî û rave bikî ka çima wergirtina vê berjewendiyê hewce ye.

Kî lêçûnên xizmetên alîkariya entegrasyonê dide?

Kîjan Nivîsgeh xizmetê dide, bi wê yekê ve girêdayî ye ku tu ji bo kîjan xizmetê serlêdanê pêşkêş kirye û çî statuya we heye.

Nivîsgeha refaha Civakî lêçûnên penaxwazan, kesên xwedî destûra Duldungê û kesên ku nikarin debara jiyana xwe fînanse bikin, dide. Alîkariya debarê ew pereyê ku mirov ji bo jiyana rojane hewce dike ye. Di nav wan de xwarin, cil û berg, eşyayên malê, elektrîk, paqijiya kesane, xanî, germkirin û hwd têne ejmar. Li hin eyaletên federalê, ne nivîsgeha refaha civakî ye, belkî navçe an nivîsgeha navnivîsiya dewletê ye.

Gelo tu bîmeya tenduristiyê ya qanûnî heye û tu dixwazî serlêdana alîkariyên rehabilitasyonê yê bişî? Di vê rewşê de, **Şirketa bîmeya tenduristiyê (Krankenkasse)** lêçûnan binixumîne.

Nivîsgeha refahê ya Ciwanna (Jugendamt) têçûyên xizmetên ji bo zarokên astengdarên derûnî dide.

Heke tu dixwazî li ser bazara karî ya bingehîn bixebitî, **Ajansa Kar a Federal (Bundesagentur für Arbeit) an jî Nivîsgeha Tevvegirtinê/ Nivîsgeha Yekgirtinê** dê lêçûnên perwerdehiya pîşeyî ya din, alîkariyên xebata teknîkî an arîkariya kar bide.

Ma tu nebawerî ku kîjan nivîsgeh xizmetên ku tu distînî, dide? Ji navendek şewirmendiyê bêtir zanyarî bistîne, wekî mînak **EUTB** ya nêziya cihê rûniştina te.

Tu dikarî serlêdana xwe ya ji bo arîkariya entegrasyonê ji yek ji pêşkêşkerên ku li jor hatine navnîş kirin bişî. Pêşkêşkeran saziyên gelemperî ne, wek Nivîsgeha refaha civakî an jî Şirketên qanûnî yê bîmeya tenduristiyê. Divê Pêşkêşker îspat bike ka ew berpirsiyar e. Heke ew ne berpirsiyar be, divê di nav du hefteyan de we agahdar bike ka rayedarek din berpirsiyar e an na û serlêdana we ji rayedarê re bişî.

Alîkarî bi Alavan/Amûran çi ne?

Alîkarî bi alavan piştgiriya kesên astengdar didin li çalakiyên xwe de. Amanca wan ew e ku pêşî li astengdariyên pêşeroj bigirin an jî ji bo astengdariyan qerebû bikin. Alîkarî bi alavan li gorî hewcedariyên kesek in. Nimûneyên alavên alîkariyê wekî mînak:

Alîkariyên livînbaritiyê

Kursiyên bi teker/çerxekursî, alavên meşê, protez

Alavên alîkariyên hestiyar

Amûrên bihîstinê, amûrên dîtbarî

Alavên alîkariyên ortopedîk

Birînpêçan, depikê, hindurî sol

Amûrên ragihandinê

Şirovekirina zimanê îşaretan, çêkerên axaftina elektronîkî

Amûrên teknolojîk

Bernameyên kompîturê, sepan, cîhazên wekî xwendevanên ekranê, klavyeyên taybetî, nermalava naskirina axaftinê

Berhem ji bo nesaxiya mîzeçirke/mîzkirina bêhemdî

Paçik, parastvanên nivînan, pantolonên mîzeçirkeyê

Amûrên Alîkariyên lênihêrînê

Amûrên lênêrînê nivînê, amûrên alîkariyên rawestanê, asansorên serşokê, kursiyên tuwaletê

Alîkariyên ji bo lênêrîna hemşîre li malê

Pêçan, berhemên ji bo dermankirina birînan, goreyên zextê

Ez çawa dikarim alîkariyê bistînim?

Heger tu penaberekî naskirî bî, mafê penaberiyê yan jî mafê parastina pêvek heye, tu xwedî bîmeya tenduristiyê yî. Ji ber vê yekê tu dikarî bi dixtorek re têkilî daynî. Di pratîkê de tu ji bo alîkariyê reçeteyekê bistînî. Ev jî ji bo kesên xwedî destûra rûniştinê ya li gorî xala 24 ya qanûna rûniştinê derbas dibe.

Ma şirketa bîmeya tenduristiyê divê ji bo alîkariya we pere bide? Dûv re tu pêşî kontrol bike ka gelo şirketa bîmeya tenduristiyê pêdivî ye ku alîkariyê bipejirîne. Heke wusa be, wê hingê daxwazek bi nivîskî ji wê re bişîne. Heke tu hemî daxwazan bicîh bînî, şirketa teya bîmeya tenduristiyê dê ji te re agahdariyek bişîne. Niha bi reçeteyê biçin **Embarên pêdawîstiyên bijîşkî (Sanitätshaus)** û pêdiviyên xwe bistîne.

Embarên pêdawîstiyên bijîşkî dê hesabê şirketa bîmeya tenduristiyê ya te bide. Lê divê tu jî beşdarî lêçûnan bibî: herî kêm 5 euro û herî zêde 10 euro. Zarok û ciwanên heta 18 saliyê ne mecbûr in tiştêkî bidin.

Heke şirketa teya bîmeya tenduristiyê ji bo alîkariyê bi alavan ne berpirsiyar be, divê di nav du hefteyan de serîlêdana te ji rayedaran re bişîne. Divê ew jî te agahdar bike ku wê daxwaz-nameya te ji kê re şandiye.

Embarên pêdawîstiyên bijîşkî çi ne?

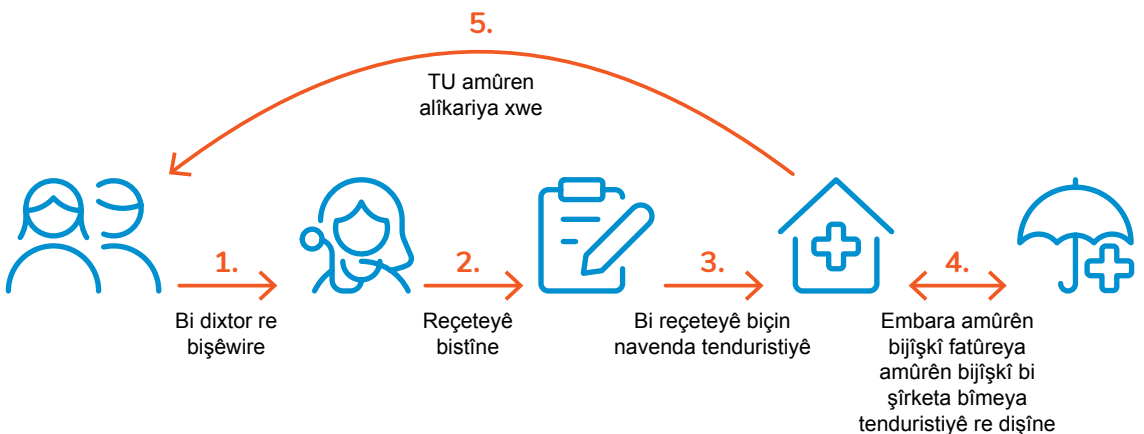
Embarên bijîşkî dikanên ku zexîreyên bijîşkî pêşkêş dikin ne. Di firotgehan de hilbijarkek mezin a hilberên ku mirov ji bo tenduristî, rehabîlîtasyon, tevger û lênihêrîna xwe hewce ne hene. Embarên pêdawîstiyên bijîşkî dê şîretan kesane pêşkêşî te bikin da ku hûn bi hev re alîkariya rast bibînin.

Ez kengî dikarim ji peredanê bê mûafkirin?

Sînorek herî zêde heye ku tu tê de beşdarî lêçûnên derman, alavên alîkarî û dermanan bibî. Ev sînor ji bo kesên bi nexweşiyên kronîk re ji sedî yek ji dahata wan a salane û ji bo hemî mirovên din ji sedî du ye. Ji bo hesabkirina sînorê herî zêde ya kesane, hemî dravdanên zêde yê ji te û xizmên te yê ku tu bi wan re di heman malbatê de dijî tene komkirin. Hema ku tu gihîştî sînorê ji sedî yek an ji sedî du, tu dikarî serî li şirketa xweya bîmeya tenduristiyê bidî da ku ji dravdana zêde ya sala niha derbikevî. Ji bo vê yekê, divê tu ji şirketa xweya bîmeya tenduristiyê re hemî meqbûzên orîjînal ji bo dravên zêde yê ku te berê ji bo derman, dermankirin û alavên alîkariyê dane û kopiyên delîlên hatina xwe ji wan re bişînî. Ji ber vê yekê, pir girîng e ku tu hemî meqbûzên orîjînal biparêzî

Heke serlêdana te were pejirandin, tu ji şirketa xweya bîmeya tenduristiyê agahiyek lêborînê bistî. Êdî ne hewce ye ku tu ji bo dawiya salê dravên zêde bidî. Heke tu jixwe gelek dravdanên zêde dayî ye, lêçûn dê bêne vegerandin. Lêborînê ji bo dawiya salê derbas dibe.

Ji bo kesên ku alîkariya civakî, alîkariya hemwelatîyê an jî ewlehiya bingehîn werdigirin sînorek diyarkirî heye. Di sala 2024an de wê bibe 135,12 euro û ji bo kesên bi nexweşiyên kronîk re wê salê bibe 67,56 euro.

Qanûna Alîkariyên Penaberan ji bo penaxwazan derbas dibe. Heke hewcedariya wan bi alîkariyê hebe, ewil berê xwe didin Nivîsgeha refaha civakî. Li vir ew arîkariyê distînin, ango belgeya dermankirinê distînin. Gelek caran Nivîsgeha refaha civakî bi tenê belgeya dermankirinê dernaxe. Lê li gorî qanûnê, penaberên astengdar mafê wan heye ku amûrên alîkariyê bigirin.

Serişte: Bi serîlêdana xwe ya ji bo arîkariyê daxuyaniyek ji dixtorê xwe bişîne. Daxuyanişansê serketinê û pêvajoyek zûtir a serlêdana we zêde dike. Di daxuyaniyê de divê sedemek bijîjkî hebe ku çima alîkarî hewce ye û kîjan taybetmendî divê alavên alîkariyê pêk bîne.

Heke şirketa bîmeya tenduristiyê an jî nivîsgeha refaha civakî serlêdana min a amûrên alîkarîyê red bike an jî feydeya pejirandî pir kêm be, ez dê çi bikim?

Tu îtirazê li nivîsgeha refaha civakî an jî şirketa bîmeya tenduristiyê dikî. Dûr ve desthilatdariya berpirsyar wê hingê neçar bimîne ku biryara xwe ji nû ve di ber çavan re bihêle. Berîya wê, tu diçî navendeke şêwirmendiye ya li herêma xwe, mînak ji [EUTB](#) an jî [UPD](#) yekê ra.

Her wiha tu dikarî xizmetên şêwirmendiye yên ji bo astengdaran di [Crossroads Roadbox](#) ê ya me an jî li [Handbook Germany](#) ê peyda bikî.

Derman/Alavên çareseriyê çî ne?

Alavên çareseriyê, çareseriyên bijîjkî ne ku ji hêla terapîstan ve têne bikaranîn. Alavên çareseriyê ne derman in, lê ew dîsa jî ji bo sererastkirin an domandina tenduristiyê dibin alîkar. Alavên çareseriyê di nav xwe de tedawiya fizîkî, tedawiya pîşeyî, tedawiya deng, terapiya axaftinê, terapiya axaftinê û tedawiya daqurtandinê, podiyatrî û terapiya xwarinê ji bo nexweşên bi nexweşiyek metabolîk a zikmakî ya kêm an fibroza kîstîk heye.

Ez çawa dikarim alavên çareseriyê bistînim?

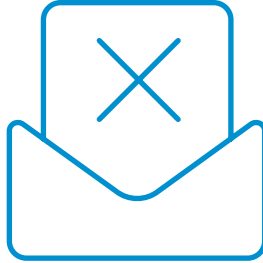
Wekî penaberekê naskirî, kesekê ku mafê penaberiyê an jî kesê ku mafê parastina pêvek heye, te bîmeya tenduristî jî heye. Ji ber vê yekê tu diçî dixtorekî. Ev yek jî li gorî xala 24 a Qanûna Rûniştinê ji bo kesên ku destûra rûniştinê heye, derbas dibe. Di pratîkê de tu ji bo alavên çareseriyê reçeteyekê bistînî. Ev hejmar û rêjeya dermankirinê nîşan dide. Bi reçeteya hilbera derman tu dikarî ji bo dermankirina xwe di pratîka terapiyê de randevûyan bistînî. Hişyarî: Bi gelemperî pêdivî ye ku tu di navbera 28 rojan de piştî derketina reçeteyê dest bi dermankirinê bikî. Wekî din rêzîkname nederbasdar e. Heke piştî hevdîtina teya paşîn hîn jî nîşanên te hebin, dibe ku dixtorê te bêtir dermankirinê destnîşan bike.

Şirketa bîmeya tenduristiyê dê mesrefên dermankirinê bide. Ji bo her reçeteyekê hûn 10 euro û ji sedî 10 lêçûnên dermankirinê didin. Ji bo zarok û ciwanên di bin 18 saliyê de, şirketa bîmeya tenduristiyê heqê dermanê dide. Heke we berê xwe gihandiyê sînorê herî zêde ya kesane an jî ji bo diravdanên zêde, hûn dikarin serî li şirketa xweya bîmeya tenduristiyê bidin da ku ji dravdana zêde ya sala niha derbikevin (Nîşe: azmûn ji diravdanên zêde).

Heke tu daxwaza penaberiye kiribe, Qanûna Alîkariyên Penaberan ji bo te jî derbasdar e. Ji ber vê yekê tu ne xwediyê bîmeya tenduristiyê ya zagonî î û peydakirina alavên çareseriyê jî dijwartir e. Bi her awayî biçe cem dixtorê xwe û reçeteya dermanê bistîne. Bi vê yekê tu diçî nivîsgeha refaha civakî û çareserî tê pejirandin. Bi rêzîknameya dermanan û sertîfîkaya tenduristiyê ya ji nivîsgeha refaha civakî an jî karta xwe ya tenduristiyê, êdî tu dikarî ji bo dermankirinê li pratîka terapiyê randevûyan bistînî. Pratîkî lêçûnên xwe bi nivîsgeha refaha civakî re hesab dike. Tu ne hewce ye ku tiştek bidî.

Nivîsgeha alîkariyê ya civakî serlêdana min a alavên çareseriyê red kir!

Hingê tu dikarî îfrazê li nivîsgeha refaha civakî bikî. Çêtir e ku tu ji navendek şewirmendiyê li devera xwe piştgirî bistînî, mînakî [EUTB](#) an [UPD](#). Hûn dikarin hê bêtir şîretan li [Crossroads Roadbox](#)-a me an jî li ser [Handbook Germany](#) ê bibînî.

Ez çawa dikarim astengdariya xwe bidim naskirin?

Naskirina astengdariyê li ser Asta Astengdariyê (Grad der Behinderung) (GdB) ye. Ji bo vê yekê, tu daxwaznameyek pêşkêşî Nivîsgeha pensiyonê dikî da ku ew bikaribe Asta Astengdariyê/ GdB-ê diyar bike. Li hin eyaletên federal , nivîsgehê şaredariyan an jî li Nivîsgeha Eyaletan a Navendî serlêdan dête kirin. Ji Nivîsgehan re “Nivîsgeha Karûbarên Civakî” an jî “Nivîsgeha Karûbarên Civakî û Lênihêrînê” tê gotin. Di rêbera malbatê/[Familienratgeber](#) de tu dikarî nivîsgehan di dewleta xwe de bibîn.

Ji bo ku nivîsgeha astengdariyê min nas bike divê ez kîjan şert û mercan bicihbînim?

Divê tu herî kêrî mehan astengdar bî an jî vê astengdariyê di pêşerojê de jî domdar be ji bo ku tu bikarî serlêdana astengdariyê pêşkêş bikî. Wekî din, divê “mafê rûniştina teya asayî” li Almanyaya hebe. Niştecihiya asayî dema ku rayedarên dewletê texmîn dikin ku tu bi domdarî li Almanyayê bijî, pêk tê. Heke tu li bendê yî ku ji şeş mehan zêdetir li Almanyaya bimînî, bi destûreka Duldung ê jî, mafê te heye ku nivîsgeha astengdariyê mafê astengdariyê ji bo te diyar bike.

Ji bo serlêdana GdB, pêdiviya te bi sertîfîkayên bijîjkî ne. Pêdiviya ku ew sertîfîkeyan tam diyar bikin ka çî kêmasiyên te hene. Tu piştî muayeneya bijîşkî belgeyê bistînin. Hemî belgeyên girîng ên ku te berê ji dixtor wergirtiye, bi xwe re bibe ji bo randevûyê. Ev ji te re hêsantir dike ku tu serlêdana xwe kontrol bikî û hem jî piştrast bikî ku GdB-ya te rast hatî dabeşkirin. Tu belgeya bijîjkî, forma serlêdanê û belgeyên din ên girîng ji nivîsgeha pensiyonê re dişînin. Nivîsgeh serlêdana te lêkolîn bike. Dûv re tu agahiyek nixandî ji nivîsgeha pensiyonê an jî desthilatdariyê bistîne.

Gava ku astengdariya te hat diyarkirin, tu dikarî bi delîlên bijîjkî an GdB-ya xwe serlêdana ji bo alîkarî û xizmetên piştgiriye pêşkêş bikî. Tu kîjan piştgiriye distînin, bi GdB-ya te ve girêdayî ye.

Vê [Video](#) yê diyar dike ku tu çawa dikarî astengdariya xwe bidî naskirin. Vîdyo bi çend zimanan heye.

Heke asta GdB ya te 50 an zêdetir be, tu bi astengdarekî giran têtê hesibandin. Niha tu dikarî ji bo **Nasnameya Astengdarên giran (Schwerbehindertenausweis)** serlêdan pêşkêş bikî. Di karta nasnameyê de sembolên ku astengdariya te diyar dikin hene. Ew ji bo gelek serlêdanan girîng e û ji xizmetên piştewaniyê û fêdeyan ra gihîjtinê pêk tîne. Ji feydeyan re xizmetê kêmasiyan têtê gotin. Ev xizmetên veguheztin, betlaneya taybetî û berjewendiya xanî dihewîne. Kesên astengdar ji ber kêmasiyan xizmetan distînin ji ber ku ew pir caran di jiyana xwe ya rojane de hewildanek mezin dikin. Mesrefên wan jî bilindtir in, wek nimûne ji bo derman û lînênê.

Serlêdana ji bo naskirina astengdariyê giran, ji eyaletekê heta eyaletekê din cuda ye. Ji ber vê yekê serlêdana yekreng tune. Tu dikarî li ser malpera [einfach teilhaben/tenê beşdar bin](#) a Wezareta Kar û Karûbarên Civakî ya Federal bi lêgerîna li dewleta federal a ku tu lê dijî, serlêdana rast bibînî. Li ser malperê biçin xala 3: “Serlêdana rast hilbijêrin.”

Ya herî baş ew e ku mirov berîya serlêdana GdByê û derbaskirina astengdarekî giran li şîretan bigere. Wek mînak, navenda şewirmendiyê dikare alîkariya te bike da ku tu karibî astek bilindtir a astengdariyê bi dest bixî.

Nîşe

Li hin welatên din, kesên astengdar her mehê bixweber alîkarîyên diravî yê hikûmetê werdigirin. Li Almanyayê ne wisa ye. Li vir kesên astengdar serlêdana ji bo xizmetên dezavantajê pêşkêş dikin. Xizmeta dezavantajên ku tu distîni bi derec û celebê astengdariya te ve girêdayî ye.

Wateya tîpên li ser karta nasnameya astengdariyên giran çiyê?

G tê wateya astengdariya rêveçûnê û di şiyana rêveçûnê de kêmasiyên girîng nîşan dide.

aG tê wateya astengdariya rêveçûnê ya awarte. Bi karta aG re mafê te heye ku ji bo kêmasiyan bêtir xizmetan bistîni, wek nimûne parkkirina belaş li cîhên parkkirinê yê astengdar.

H tê wateya bêçaretiyê û kêmasiyek di şiyana rûbirûbûna serbixwe ya jiyana rojane de destnîşan dike. Bi karta H re mafê te heye ku tu xizmetên piştgirî û alîkariya aborî yê zêde bistîni.

BI ji bo korbûnê ye û kêmbûna dîtbarî an jî korbûnê nîşan dide. Bi karta BI re mafê te heye ku ji bo kêmasiyan alîkariya taybetî û xizmetan werbigirî, wekî mînak yarmetiya koran.

GI tê wateya kerrbûnê û kerbûna tam nîşan dide. Bi karta GI re mafê te heye ku tu xizmetên piştevaniya taybetî bistîni, wekî mînak wergêrên zimanê îşaretan.

B tê wateya hevalbendê û hewcedariya hevalbendiya domdar destnîşan dike. Kesê pê re xwedî mafên gihîştinê ye û di hin bûyeran de dakêşan werdigire.

RF tê wateya îcazenameya bêpere ji bo lêçûna weşanê ye. Dema ku têlêvîzyon, kompîtur an jî Înternet tê bikaranîn, her malbat heqê weşanê dide.

VB tê wateya mafên tercîhî di veguhastina giştî de. VB daşîkandin an rêwîtiya bêpere li ser veguhastina giştî ya herêmî destnîşan dike.

Ev tenê çend tîpên herî giştî û wateyên wan in.

Wateya berhevokên tîpan dikare cûda bibe: Li gorî dewleta federal, rewşa kesên astengdar û asta astengdariyê wan. Ji ber vê yekê girîng e ku tu li ser rêzikên li dewleta xwe ya federal şewirdariyê bistîni.

Di **Rêzenivîsa Agahiyan ji bo penaberên astengdar û xizmen wan de** ev tişt hate weşandin:

1

Pêngavên yekem piştî gihîştina Almaniyayê

– Agahiyên li ser xalên herî girîng ên têkiliyê piştî gihîştina Almaniyayê

2

Sîstema piştevanîyê ji bo astengdaran

– Agahiyan li ser berjewendiyên tevlêbûnê, Alîkariyên civakî li hember berjewendiyên tevlêbûnê, serlêdan ji bo alîkariyên bi alavan, naskirina astengdariyê

3

Tenduristî, rehabîltasyon û lenihêrînê

– agahiyên bikêrhatî li ser mafê lînerîna bijîşkî, rehabîltasyon û lînerînê û li ser sîstema bîmeya tenduristiyêssen

4

Sîstema piştevanîyê ji bo endamên malbatên xwedî zarokên astengdar

– Agahiyan li ser mafê perwerdeya dibistanê, xizmetên hemşîretî û lînerînê

5

Tevlêbûna Civakî û Kursa Ziman

– Kijan servîs tevlêbûna we ya jiyane li Almaniyayê xurt dike? Agahiyên li ser kursên entegrasyonê, rûniştina ji bo kesên astengdar û alîkariyê

6

Serlêdana berjewendiyên û sitandina alîkariyan

– her tiştê ku divê tu di derbarê xizmetên herî girîng yê piştgiriya dewletê bizanibî û çawa ji bo piştevanîyê serlêdana pêşkêş bikî

Em („wir“) kî ne?

Em ê projeya „Empowerment Now“ ya rêxistina Handicap International û xweparêzên ji „NOW! Nicht Ohne das Wir“ ne. Em soz didin ku ji bo penaberên astengdar û xizmên wan gihandina agahiyên hêsantir bikin. Endamên koma „NOW! Nicht Ohne das Wir“ dizanin ku li Almanyayê wergirtina piştgirî û alîkariyê çiqas zehmet e. Ji ber vê yekê dixwazin zanebûna xwe derbas bikin.

Di derbarê komê NOW! Nicht Ohne das Wir:

NOW!
Nicht Ohne das Wir

„NOW! Nicht Ohne das Wir“ xwe temsîlkirina penaberên astengdar e. Em bi xwe penaber in û astengdariyê me heye. Ji dema hatina me ya Almanyayê ve em bi astengiyên re rû bi rû man. Lê di koma xwe de em têgihîştin û hevgerîyê dibînin. Em hevûdu xurt dikin û ji bo civakê berfireh em bi hev re dixebitin. Em soz didin ku penaberên astengdar û malbatên wan li Almanyayê baştir bijîn. Koma Xweparêzerê „NOW! Nicht Ohne das Wir“ ji hêla Handicap International ve wekî beşek ji projeya „Empowerment Now“ tê piştgirîkirin.

Di derbarê projeya „Empowerment Now“

Bi rêya “Empowerment Now” Handicap International piştgirî dide xweparastina penaberên astengdar û xizmên wan. Bi hev re li gel koma “NOW! “Nicht Ohne das Wir” em ji bo maf û berjewendiyên penaberên astengdar dixebitin. Em soz didin ku fikar û nîgeraniyên penaberên astengdar bi awayekî sistematîk li ber çavan werin girtin - ji rûniştinê heta gihîştina kursên ziman ên bêasteng ji bo tevîkirina li bazara karê.

Projeya Empowerment Now ji hêla:

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Migration, Flüchtlinge und Integration
Die Beauftragte der Bundesregierung für Antirassismus